

Konstperspektiv presenterar: MÅNADENS KONSTSKOLEELEV

Våren 2002 startade tidskriften Konstperspektiv en artikelserie på sin webbplats med rubriken "Månadens konstskoleelev". Ambitionen med artiklarna har varit att regelbundet presentera unga konstnärer på väg ut i yrkeslivet från landets högre konstnärliga utbildningar. Hittills har vi publicerat nio artiklar. Detta dokument är en sammanställning av dem. Vi hoppas att Du tycker de är intressanta. Kommande avsnitt i serien "Månadens konstskoleelev" kan du följa på Konstperspektivs webbplats <http://www.konstperspektiv.nu>.

Många hälsningar
Anders Olofsson
Redaktör

Roland Beijer, Konsthögskolan i Umeå (Juni 2002)

De flesta som följt händelserna på konstscenen under senare år är överens om att gränserna mellan konst, design och arkitektur alltmer kommit att suddas ut. Samtidigt som publikens förvirring (eventuellt) ökat har konstnärerna fått nya möjligheter att bredda sina uttrycksmedel. Roland Beijer har sedan länge ett gott förhållande till både konsten, industridesignen och arkitekturen.

– Jag kom in på en förberedande konstutbildning ganska sent, då jag var 29 år. Det var till en folkhögskola. Under de två år jag gick där var det länge en öppen fråga vilken väg jag skulle välja.

Det blev konsten. Roland antogs till Konsthögskolan i Umeå. Men han har under de senaste åren även studerat vid Arkitekturförskolan i Lund.

– Oavsett vad jag jobbat med har det alltid funnits samma huvudtanke i bakgrunden. Jag är intresserad av det glapp som ofta finns mellan idéerna och verkligheten, konceptet och gestaltningen.

I ett av sina verk har Roland utgått från den välkända IKEA-stolen "Herman". Plastsitsen är densamma, men de smäckra metallbenen har ersatts av knotiga trädgrenar. När stolen placeras på golvet ser den lätt berusad ut. En viktig del av verket är de monteringsanvisningar som, i god IKEA-anda, stegvis beskriver hur man går tillväga för att sätta samman sin modifierade stol. Men Roland är nog med att påpeka, att han inte är ute efter att driva med IKEA eller att kritisera idén med monteringsfärdiga möbler.

– Det är varken fråga om ironi eller kritik. I så fall handlar det mer om självkritik, eftersom jag också är en del av systemet där hantverket inordnas i en industrianspassad formgivningstradition. Det är egentligen oväsentligt att det

är en stol från IKEA som jag använt mig av. Det är filosofin bakom som jag vill åt.

Närmast är Roland aktuell som deltagare i en utställning på Saltarvet i Fiskebäckskil. Den öppnar i slutet av juni, och visar verk av avgångselever från de fem konsthögskolorna i Sverige.

Ann Böttcher, Konsthögskolan i Malmö (April 2003)

Naturen har en särställning i konsten, som inte kan överskattas. Naturmotiv är så vanliga, att det är svårt att föreställa sig hur denna väl använda genre skulle kunna erbjuda något nytt. För Ann Böttcher var detta i sig en utmaning, värd att ta på allvar.

– Jag är uppvuxen i ett skogslandskap, och började redan under min utbildningstid att teckna natur, mest som moment i en meditativ process. För människan har skogen ofta varit något man använt, antingen som symbol eller som råvara. Men man måste vara medveten om att även konstnären, i detta fall jag själv, använder naturen.

Ann ville samtidigt undersöka om det var möjligt att arbeta konstnärligt med landskapet i vår tid. I äldre perioders konst var landskapet en projektyta för konstnärens egen person och medvetande. Naturen blev helt och hållet en symbol, ofta med religiösa övertoner.

– Naturen har i många länders historia spelat en viktig roll för formandet av den nationella identiteten. Hitler försatt exempelvis aldrig ett tillfälle att låta sig fotograferas med skogslandskapet som bakgrund, och i 1800-talets USA hade upptäckten av den orörda vildmarken en central roll när man skulle markera sin egenart gentemot Europa.

Under en längre tid har Ann arbetat med att teckna olika slags granar, i vilka hon lagt in konturerna av figurer och situationer som är hämtade ur helt andra bildvärldar. Att hon valt granen som motiv är ingen slump. Den har en grundmurad roll i den romantiska natursynen och konsten.

– Somliga av träden har jag plockat direkt ur Caspar David Friedrichs målningar, och sammanfört dem med exempelvis figurer ur vår tids sagor och myter, som Snusmumriken och Pikachu. På så vis bryts vår vanemässiga upplevelse av naturen som konstverk, samtidigt som naturen åter blir ett konstverk.

Förra året reste Ann till nationalparken Yosemite National Park i USA. Parken kom redan på 1800-talet att förevigas av amerikanska fotografer och konstnärer som en urbild för det genuina, otämjda Nordamerika.

– Amerikanerna kände att de kunde sluta leta, de hade funnit vad de sökte efter, ett orört paradiset med träd som var både högre och mäktigare än Greklands och Roms kolonner och kanske rentav äldre än den bibliska historien. Naturen hade givit dem en historia och ett kulturellt värde.

I vår lämnar Ann Konsthögskolan i Malmö, dit hon kom efter drygt 2 års studier vid Konstfack i Stockholm. På sin avgångsutställning kommer hon att visa en diabildsinstallation från just Yosemite National Park.

– Även detta verk, "Yosemite National Park: A Recollection of Wilderness", har samma meditativa karaktär som teckningarna. Jag vill att man ska få möjligheten att uppleva bilden av naturen, frikopplad från dess eventuella praktiska eller ideologiska funktion, även om man skall vara medveten om att alla naturbilder från 1800-talet och framåt också utgör ett gemensamt minne eller monument över landskapet.

Tanken på konstnärsyrket föddes tidigt hos Ann, men från början kretsade tankarna kring den romantiska konstnärsrollen. Senare växte insikten fram att man som konstnär kan förena en rad olika yrkeskunskaper och färdigheter.

– Nu har jag blivit övertygad om att konstnärsyrket egentligen är det ultimata yrket. Man kan vara både forskare, upptäcktsresande, filosof och hantverkare på en och samma gång. Det är oslagbart.

I vår lämnar Ann Konsthögskolan i Malmö, dit hon kom efter drygt 2 års studier vid Konstfack i Stockholm. På sin avgångsutställning kommer hon att visa en diabildsinstallation från just Yosemite National Park.

– Även detta verk, "Yosemite National Park: A Recollection of Wilderness", har samma meditativa karaktär som teckningarna. Jag vill att man ska få möjligheten att uppleva bilden av naturen, frikopplad från dess eventuella praktiska eller ideologiska funktion, även om man skall vara medveten om att alla naturbilder från 1800-talet och framåt också utgör ett gemensamt minne eller monument över landskapet.

Tanken på konstnärsyrket föddes tidigt hos Ann, men från början kretsade tankarna kring den romantiska konstnärsrollen. Senare växte insikten fram att man som konstnär kan förena en rad olika yrkeskunskaper och färdigheter.

– Nu har jag blivit övertygad om att konstnärsyrket egentligen är det ultimata yrket. Man kan vara både forskare, upptäcktsresande, filosof och hantverkare på en och samma gång. Det är oslagbart.

Jennifer Espling, Konsthögskolan i Stockholm (December 2002)

– Min konst handlar om den andra sidan av vardagen. Där finns ett underbart bråddjup som man kan locka fram, så att världen blir spännande att vara i.

Jennifer Espling går sista året på Kungl. Konsthögskolan i Stockholm. Vägen till konsten kom hon in på både av tillfälligheter och som ett resultat av saker hon hållit på med ända sedan barndomen.

– Jag har ägnat mig åt att bygga grejor ända sedan jag var liten, men det var först när jag pryade på Västerås konstskola som jag blev allvarligt intresserad av konst. Plötsligt mötte jag människor som ställde frågor ingen annan i samhället brydde sig om att ställa.

Efter drygt tre års förberedande konstutbildning antogs Jennifer till Konsthögskolan. Hon sökte med måleri som arbetsprover, men det är helt andra uttrycksformer hon utvecklat under tiden på "Mejan".

– Jag gillar att arbeta med föremål som kommer från "den överenskomna världen", den där vi alla deltar. Hon har ett särskilt gott öga till plastobjekt av olika slag, ting som har egenskapen att vara massproducerade och funktionella. Hon utsätter objekten för hetta, vilket gör att de smälter samman i olika fantasifulle formationer. Ofta anar man deras ursprung, men ibland antar de skepnaden av vilda, förvridna landskap.

– Det är alltid spännande att smälta plast, för det är ett material med ett eget liv. Jag tycker att resultatet mycket väl kan liknas vid ett slags natur, men en annan än den som omger oss.

När hon besökte Bangkok förra året förstod hon vad det var hon sysslade med. Stadens enorma bestånd av halvfärdiga byggnader gav den karaktären av organism, en ständigt växande varelse utanför människornas kontroll. Just nu arbetar hon med ett helt annat projekt, inspirerat av Öyvind Fahlströms konkreta poesi. Hon har skapat en verkstad där ord och bokstäver jobbar, kompletterad med en installation av en busslinje som tar dom dem till och från arbetet. En busslinje som också blir deras arbete.

– Ord och texter har alltid intresserat mig. Hos Fahlström hittade jag för första gången texter som utgick från ett konstruerat berättarjag, precis den situation jag tidigare bara mött i konsten. Det gav mig en kick, mycket mer än att se på hans bilder.

Per Hasselberg, Konsthögskolan i Malmö (Oktober 2002)

– Konstens frihet? Kanske finns den i möjligheten att tala om sådant andra inte vill ska synas...

Per Hasselberg går sista året på Konsthögskolan i Malmö, och tycker att konst är något att ta på största allvar.

– Visserligen är det naivt att tro att konsten har stor makt. Men konsten är ändå ett unikt samtalsrum som inte bör missbrukas.

Just begreppet "samtalsrum" är en utmärkt beskrivning av Pers konst. Samtalsmomentet, mötet i språket med publiken, är lika viktigt för honom som att konsten relaterar till den rumsliga verklighet vi lever i. Innan han påbörjade sin konstutbildning studerade Per fysisk planering. Det starka intresset för hur stadsplanering och arkitektur samspelar med ideologiska strömningar har han också tagit med sig in i konsten. I ett verk som visats i Stockholm och Malmö spårade han de stundtals sällsamma trådar som förbinder det svenska folkhemmets arkitekter med Europas krigstidshistoria. Och i samband med bomässan Bo01 gjorde han ett intervju-baserat verk om turerna kring "huset utan arkitekt".

Arkitekterna Kjellander & Sjöberg, som vann mässans tävling om framtidens boplats, fick efter diverse turer se sitt

vinnande bidrag omritat av byggherren själv. Att arkitektoniska projekt inte är neutral mark fick Per erfara när hans verk, efter påtryckningar från byggherren, togs bort från utställningen. Nyligen har han utfört ett projekt för Oslo konsthall, där han arbetat med historiken kring det planerade operahuset och konsekvenserna av den omfattande stadssaneringen. Även i detta fall ligger fokus på spänningarna som uppstår när arkitektoniska visioner, ideologier och individuella intressen bryts mot varandra. Just nu är han sysselsatt med att förbereda sin examensutställning, som med utgångspunkt i ett stadshusprojekt i 60-talets Malmö undersöker maktstrukturerna bakom "den svenska modellen".

– Arkitektur är en spännande utgångspunkt för en diskussion. Vi vistas alla i samma rum, men var och en av oss har en egen bild av hur detta rum ser ut.

Läs mer om Per Hasselbergs projekt:
<http://w1.sydsvenskan.se/Article.jsp?version=23818>
http://www.konsten.net/arkivet/changing_places.html

Maria Heimer Åkerlund, Konsthögskolan i Stockholm (Maj 2002)

Säg "Marie Heimer Åkerlund", och sannolikheten är numera ganska stor att någon svarar "jaså, hon med flygplanen". Maria går 5:e och sista året på Konsthögskolan i Stockholm, men det är få konsthögskoleelever som blivit så intimt förknippade med ett speciellt konstverk. Kanske är det inte så underligt. Maria Heimer Åkerlunds kopulerande stridsflygplan har på alla ställen där de ställts ut - från elevgalleriet till Andreas Brändströms och Jan Stenes projektrum och Sthlm Art Fair - väckt berättigad uppmärksamhet.

De stora flygplanens parningsakt är på en och samma gång komisk och rörande. Många har haft svårt att förstå att det bakom detta tekniskt avancerade verk finns en ung kvinna. Maria har mycket att berätta om publikens reaktioner.

– En del tycker att det är ett macho-verk, eftersom det är tekniskt. Men för mig var det viktigaste att hitta ett sätt som kunde göra den mest tekniska av alla tekniker - krigsmaskinen - mer lik något mänskligt. Ibland ser vi på de avancerade vapensystemen som enbart teknik, utan att tänka på att de faktiskt skapats av människor.

Maria kom till konsten från en mycket varierad yrkesbakgrund. När hon sökte in på Konsthögskolan var hon inte ens säker på att det var konstnär hon ville bli.

– Jag såg utbildningen som en möjlighet att upptäcka min egen förmåga och vad jag skulle kunna utveckla. Några speciella förväntningar på en karriär som konstnär hade jag inte.

När hon med hjälp av teknikerna Micke och Pelle Höglund fick tillfälle att förverkliga visionen av de kopulerande

flygplanen föll flera bitar på plats, inte bara för konstnärens själv.

– Ofta skrattar folk när de ser dem, men de flesta blir allvarliga efter en stund. När allt kommer omkring används ju tekniken ofta för att drabba andra människor som inte har tekniken på sin sida.

Leif Lindell, Konstfack i Stockholm (Juli 2003)

Nuförtiden lönar det sig sällan att söka efter konstnären i den välbevakade ateljén eller bland bohemkollegerna på någon sunkig krog. Sannolikheten är större att man hittar honom eller henne i möte tillsammans med formgivare och informatörer, eller i samspråk med politiska aktivister. Konsten har en gång för alla brutit igenom gränserna till världen utanför den själv, vilket gjort att den förmår tala till oss i situationer när vi minst av allt förväntar oss att stöta på den.

Leif Lindell gick ut Konstfacks magisterutbildning i konst våren 2003. Vid avgångsutställningen visade han projektet "FemDefence", ett starkt konceptuellt verk som ställer viktiga frågor både om relationerna i samhället och om konstens roll. "FemDefence" har sin utgångspunkt i det våld som kvinnor utsätts för av män.

– När jag var i Amsterdam förra sommaren såg jag en film om hur en kvinna blir våldtagen och sedan via ombud tar hämnd på gärningsmannen, berättar Leif. Den berörde mig, men gjorde mig också förbannad därför att den skildrar kvinnan som ett värnlöst offer. Det tyckte jag var att falla in i ett stereotypt mönster.

Leif började fundera på om man genom konsten skulle kunna leverera en slags motbild till denna stereotyp. En bild där kvinnan i aktiv handling vägrar att låta sig förvandlas till offer.

– Jag fick kontakt med Anita Ingmarsdotter, som offentligt framfört idén om att skapa ett fysiskt skydd mot våldtäkt

som kvinnan kan använda. Tillsammans med en barnmorska diskuterade vi oss fram till hur hennes idé skulle kunna förverkligas i form av en produkt.

Under processens gång lämnade Leif den traditionella konstnärsrollen och iklädde sig industridesignerns och marknadsförarens skrud.

– Som konstnär var det en spännande upplevelse att göra mig till medium för en annan människas idé och ge den en materiell gestalt.

"FemDefence" har mött blandade reaktioner. De flesta har varit positiva, men somliga har undrat vad Leif som man har att göra på feministernas "planhalva". Plötsligt blir frågan om verkets upphovsman viktig på ett sätt som i våra dagar sällan sker i konsten.

– Även om projektet ursprungligen hade som syfte att skapa en motbild har det kommit att vidgas alltmer. Jag vill gärna att det skall fungera som ett politiskt debattinlägg, samtidigt som jag är mån om att främja de konstnärliga kvaliteterna. "FemDefence" har mycket att säga om konflikter mellan människor i allmänhet, inte bara de mellan män och kvinnor.

När Leif kom in på Konstfack 1998 var målet helt klart: att bli konstnär.

– Jag intresserade mig för konst redan i mycket unga år, och det intresset har knappast avtagit. Som konstnär har man utrymme att agera friare än många andra i en viss situation, vilket jag tycker att "FemDefence" är ett bra exempel på.

Ylva Mazetti, Konsthögskolan i Umeå (Oktober 2003)

– Välja konsten? Jag kan inte minnas att jag valt konsten tidigare. Det är först nu jag måste välja och inse att jag måste kämpa för min konst om jag vill fortsätta att arbeta med den.

Ylva Mazetti lämnade Konsthögskolan i Umeå i våras, efter att ha gått där i 5 år. Innan hon antogs till utbildningen hade hon studerat i 3 år i S:ta Monica i USA. Inriktningen var konst och filosofi. Ylva menar att hon egentligen inte

använt tiden som konstelev till att tvinga fram ett val mellan konsten och något annat. Tvärtom har det varit viktigt att i full frihet få prova på olika tekniker och uttrycksformer.

– Det är ju i den relativt skyddade miljö som skolan utgör som man verkligen kan experimentera fritt utan att tänka på vad det kostar. Men när det skyddsnetet rycks undan, ja då måste man ta ställning till vad konsten egentligen har för betydelse i ens liv.

Och Ylva har gjort sitt val, även om hennes konstintresse inte dominerat hennes liv.

– Jag nådde konsten genom mitt starka och djupa intresse för lyrik. Jag har alltid skrivit, men avstått från att publicera mig. Konsten har blivit ett sätt att tala om samma saker som texterna handlar om, fast med ett annat språk.

Ylva återkommer gärna till lyrikens speciella egenskap att kunna blanda det teoretiska och det intuitiva till en balanserad helhet. Hon menar att ett konstverk kan läsas ungefär på samma sätt som en dikt.

– Det handlar inte bara om en intellektuell läsning, där måste också finnas en känsla för det rytmiska. Och den är lika viktig i konsten som i lyriken.

Ylva arbetar med mer eller mindre skulpturala objekt, ofta med vardagsanknytning. Ibland uppträder de ensamma, andra gånger i skepnaden av installationer. Hon har ett mycket nära förhållande till sina objekt, och ser på den som bärare av personliga minnen.

– Många av mina projekt har handlat om ensamhet och isolering. Då blir umgänget med tingen ett sätt att spåra minnena. Platsen där tingen finns förvandlas till ett rum i rummet, fyllt med upplevelser som ingen annan kan dela.

Hon menar att hennes arbeten tidigare kanske varit alltför slutna. Det hindrar inte att många människor reagerat på dem, och läst in egna, personliga texter i mötet.

– Det uppstår alltid spännande situationer när man flyttar tingen från det privata rummet till en stor utställningssal. Samtidigt som de blir mer utsatta blir de också ett slags åskådare till sig själva.

Ylva betraktar konsten som ett av de allra mest tillgängliga språk vi äger. Hon håller inte med om att den samtida konsten behöver vara "svår".

– För att uppskatta ett konstverk är det ju oftast inte ens nödvändigt att kunna tala ett visst språk. Konsten kan tvärtom vara något som vänder sig till alla, och som kan vara en del av varje människas personliga utveckling. Och den är kraftfull! Genom att vara så åsidosatt i samhället kan konsten agera på ett sätt man inte hade kunnat vänta sig.

I november ställer Ylva ut på Galleri Pictura i Lund, och i mars nästa år öppnar hon en utställning på Galleri Verkligheten i Umeå.

Andreas Sundqvist, HDK i Göteborg (Februari 2003)

– En del börjar som konstnärer, och måste sedan lära sig ett annat yrke. Jag började som något annat, och har därefter närmast mig konsten mer och mer.

Andreas Sundqvist går sista terminen på HDK, Högskolan för Design och Konsthantverk, i Göteborg. I maj lämnar han skolan som magister i grafisk design. Men logotyper och vinjetter är något som han inte sysslar med särskilt mycket nuförtiden.

– Efter min kandidatexamen studerade jag i Finland i två terminer, både vid Designhögskolan och vid Konstakademien. Det var då vissheten växte fram om att jag ville göra något annat än "klassisk" grafisk design.

Det omedelbara resultatet av den insikten blev en film i fyra delar, centrerad kring traumatiska teman som mental och fysisk kraftlöshet, död och sorgearbete. Projektets utgångspunkt var djupt personliga erfarenheter av ett sprucket förhållande och moderns död. Men Andreas ville nå bortom den egna historien och försöka fånga de ritualer som omger livets mörkaste stunder.

– Berättandet är något som går igen i det mest jag gör. För mig handlar design ytterst om att gestalta en berättelse, och då spelar det inte så stor roll om man använder sig av grafik, film eller illustrationer.

I slutet av 90-talet studerade Andreas arkitektur, men bytte till HDK eftersom han saknade en diskussion kring de högre värden som finns i konstnärliga uttryck. Att göra film var dock inget som automatiskt gav positiva reaktioner från hans nya studiemiljö.

– En del tyckte att film inte hör hemma inom ett område som grafisk design. Jag hade turen att ha en bra lärare, och han uppmanade mig att fortsätta.

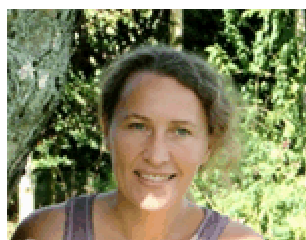

Just nu koncentrerar sig Andreas på sitt examensarbete, en film om en ung kvinna som ligger på sjukhus i väntan på att genomgå en komplicerad transplantation. Hennes chanser att överleva är ungefär fifty-fifty.

– Det har blivit alltmer uppenbart för mig att situationer av kamp och strävan, där utgången är oviss, löper som en röd tråd genom allt jag företar mig.

Rita Winde, Konsthögskolan Valand i Göteborg (September 2002)

"En bild säger mer än tusen ord." Har du hört det förut? Men tänk om det inte är så. Tänk om det är bilden och orden tillsammans som ger den starkaste upplevelsen? Rita Winde har länge intresserat sig för sambandet mellan bilder och texter, mellan det vi ser och det vi får berättat för oss.

– Visar jag en målning som jag gjort kan folk tycka att den är fin. Men sedan vill de ändå gärna höra mig berätta något om den.

Rita har nyss lämnat Konsthögskolan Valand i Göteborg. På sin avgångsutställning förra hösten visade hon ett fotoprojekt, där människor "bytte hem" med varandra genom att tapetsera upp bilden av någon annan deltagares vägg hemma hos sig själv. I våras, på Galleri Enkehuset i Stockholm, deltog hon med ett verk, som både var ett fotografi av hennes hem och en högtalare som förmedlade berättelsen om vilka möjliga alternativ hon har när promenaden går från hemmets tröskel ut i världen. Hela tiden får vi veta vad hon ser under vandringen, och varför hon väljer att gå i en speciell riktning. Perspektivet är hisnande. Börjar man gå från ett visst ställe och fortsätter rakt fram, skulle man efter lång tid i princip komma tillbaka till utgångspunkten eftersom jorden är rund.

– En målning eller ett foto kan man bara titta på, men här - liksom under alla resor - finns fler valmöjligheter. Man kan exempelvis luta sig tätt intill bilden och lyssna till berättelsen, eller enbart betrakta den på avstånd. Jag gillar konstverk som är som små manualer, som är enkla samtidigt som de innehåller väldigt mycket.

Rita arbetade tidigare inom vården och med lantbruk. När hon kom in på Valand, efter en tid på folkhögskola, var hon 30 år fyllda. Vägen till konsten var resultatet av helt personliga val. Att det just var konst hon ville syssla med upptäckte hon först när hon på eget initiativ börjat måla. I oktober kommer hennes berättande bild att visas på Göteborgs Konsthall som en del av utställningen "Sverige omskapat".

© Anders Olofsson (text), författaren och konstnärerna (bild)